

KOMITÉT PRO UDRŽOVÁNÍ PAMÁTEK Z VÁLKY ROKU 1866, z. s.
Hradec Králové 500 03, Eliščíno nábřeží 465/7, budova Muzea VČ

VÝROČNÍ ZPRÁVA

KOMITÉTU
PRO UDRŽOVÁNÍ PAMÁTEK
Z VÁLKY ROKU 1866, z. s.

ZA ROK 2017

PŘEDLOŽENO VALNÉ HROMADĚ
DNE 14. 4. 2018
V HRADCI KRÁLOVÉ

Komitét pro udržování památek z války roku 1866 je spolkem podle § 214 a násl. občanského zákoníku č. 89/2012 Sb. Byl zřízen v roce 1990 jako nástupce zaniklého Spolku pro udržování válečných památek na bojišti Královéhradeckém v Hradci Králové a dalších zaniklých spolků obdobného zaměření, které ukončily svoji činnost po roce 1918, 1951, resp. 1959. Sídlem Komitétu 1866 je budova Muzea východních Čech v Hradci Králové, Eliščíno nábřeží 465/7, 500 03 Hradec Králové.

ÚVODNÍ SLOVO PŘEDSEDY KOMITÉTU 1866

Vážené kolegyně, kolegové a příznivci Komitétu 1866.

Dovolte mi, abych se zde pár řádky zamyslel nad naší spolkovou činností v uplynulém roce 2017 tak, jak je to zvykem s příchodem dalšího, pro nás jubilejního roku 2018.

Organismus Komitétu 1866 pracuje a dýchá nepřetržitě. Ve velké míře díky členům předsednictva a technickým referentům, kteří bedlivě střeží své svěřené regiony. Dle kalendáře akcí je patrné, že po celý rok je vždy možnost zapojit se a účastnit se mnoha vybraných akcí v různých oblastech. Tímto bych vás chtěl poprosit jak o účast na spolkových akcích, tak i na brigádách na jednotlivých bojištích. Opravdu je stále co dělat. Zde apeluji především na členskou základnu. Je to to nejmenší, co pro spolek můžeme udělat, a zároveň to základní. V roce 2017 jsme se ctí absolvovali 151. výročí. Profesionálně zvládnuté moderování pietních aktů, které staví Komitét 1866 na jistou úroveň, je již tradicí. Na vybraných akcích byl vždy pro zájemce o literaturu vzorně fungující stánkový prodej. Ten je nedílnou součástí naší propagace. Všem zúčastněným členům spolku a uniformovaných skupin vojenské historie děkuji za účast, kterou podpořili jak povědomí 66. války, tak nepřímo i péči o památky. Komitét 1866 spolupracuje s kluby vojenské historie, což je jediná možnost, jak udržet vybojovanou kótu. Další metou spolupráce bylo i pozvání Komitétu 1866 do chlumského kostela ke svěcení nového praporu a symbolickému zatloukání hřebů do žerdi praporce 1. gardového pěšího pluku (2. praporu), Gardy města Hradec Králové. V roce 2018 oslavíme již 130 let od vzniku jedinečného díla, kterým je péče o památky z 66. války. Steinského záměr tak nabyl unikátního významu. To, jak jsme v běhu staletí snášeli rány osudu, je nám všem dostatečně známé. Rok 2018 pro nás bude významným i dalším kulatým výročím. Uplyne 170 let od narození zakladatele komitétu pana Jana Nepomuka Steinského (15. 6. 1848 – 31. 7. 1922). K těmto výročím chystáme mimo jiné odhalení pamětní desky v Dohalicích, kde bylo krátce sídlo spolku, nebo publikaci, která poslouží k oživení propagace spolku. Vzhledem k opravě Muzea východních Čech se valně hromady budou konat v rámci bojiště. I v nadcházejícím roce budeme pokračovat v obnovené tradici exkurzí po jednotlivých bojištích. V roce 2017 jsme takto započali exkurzí na bojišti u Tovačova a v roce 2018 navštívíme bojiště u Trutnova.

Závěrem bych vám všem chtěl poděkovat za nasazení a houževnatost, nutně k dosažení našich společných cílů. To, co jsme v uplynulém období nabídli, ví každý z nás. A to, co nabídneme příště, na to se již můžeme připravovat nyní.

Miroslav Suchý, předseda Komitétu 1866

ČINNOST KOMITÉTU 1866 V ROCE 2017

Činnost Komitétu lze rozdělit do těchto samostatných oblastí:

1. Péče o válečné hroby a pomníky
2. Pořádání vzpomínkových, kulturních a společenských akcí
3. Publikační činnost
4. Podpora rozvoje cestovního ruchu
5. Spolková činnost
6. Spolupráce s orgány státní správy a samosprávy

PÉČE O VÁLEČNÉ HROBY A POMNÍKY

V následujících odstavcích informují jednotliví techničtí referenti o dění ve svých regionech kopírujících jednotlivá bojiště prusko-rakouské války, a to nejen o provedených opravách a údržbě jednotlivých ohrožených pomníků, ale i o společenských a kulturních akcích, zaměřených na popularizaci tohoto období našich dějin.

Zpráva technického referenta bojiště u Hradce Králové Blanka Karešová, Jiří Vilím

Tak, jako každý rok, se i letos na bojišti u Hradce Králové podařilo opravit několik pomníků nebo celých souborů. Díky zájmu pracovníků Krajského úřadu Královéhradeckého kraje a jeho dotační politice se uskutečnily opravy těchto památek: pomník ev. č. 9 rakouského plukovníka Bindera a pyramida ev. č. 247 věnovaná pruské 8. pěší brigádě a rakouskému 49. pěšímu pluku (na severozápadním okraji lesa Holá, oprava po devíti letech), pomníky ev. č. 81, 82, 83 a kříže na společném hrobě ev. č. 420 a 422 na vojenském hřbitově v Komárově.

*Demontovaná socha sv. Aloise, 11. 10. 2017
(foto J. Vilím)*

Také v lokalitě „U sv. Aloise“ v Horním Přímu se pilně pracovalo, bohužel až v podzimním období, což se může projevit na kvalitě restaurátorské práce. Zde byly opraveny čtyři památky z války roku 1866 ev. č. 64, 168, 246 a 415 a také barokní socha sv. Aloise, která hrozila zřícením (včetně podesty a sloupů, na kterých spočívá i ostění a záklop studny pod sochou). Všechny tyto práce vykonala firma Kamenictví Novotný.

Další opravy se prováděly, jako každým rokem, na katastru obce Máslojedy. Bylo to zejména v lese Svíb na severním svahu pod pomníkem 30. praporu polních myslivců. Zde se jednalo o nahrazení 8 kusů soklů pod šachetními kříži novými a celková oprava – údržba všech 13 památek s doplněním chybějících křížů. Na vojenském hřbitově v Máslojedech byla provedena revitalizace zeleně. Z původních dřevin zůstal pouze jeden zerav (vedle vchodu) a řada keřů mezi druhou a třetí řadou pomníků. V zadní části byly vysázeny tisy. Na hřbitov byl

přenesen pomník ev. č. 403 ze společného hrobu rakouských a pruských vojáků, který stál v bývalém sadu „Obecnici“, dnes v nové zástavbě rodinných domů, a nacházel se delší dobu v naprosto nevyhovujícím prostředí. Památka byla zároveň opravena a osazena mezi stávající pomníky ev. č. 101 rakouského kadeta hraběte Gatterburga a ev. č. 102 – pyramidu na hrobě tří pruských vojáků. Podle sdělení kolegyně a paní starostky Blanky Karešové byla pyramida již v minulosti ze své původní polohy několikrát přemísťována. Třetí akcí týkající

Máslojedy – přemístěný pomník ev. č. 403, za ním opravený pomník ev. č. 401, 11. 10. 2017 (foto J. Vilím)

se hřbitova byla oprava secesního pomníku rakouského 27. praporu polních myslivců ev. č. 401. Všechny tyto opravy provedl kameník pan Jiří Soukup, který pro obec pracuje již delší dobu (například kříž na návsi, či pomník obětem I. a II. světové války). Za výrobu a osazení 8 kusů soklů, opravu zbývajících a opravu památky ev. č. 401 zaplatil obecní úřad 107.614 Kč, za přesun a opravu pyramidy ev. č. 403 pak 45.363 Kč. Všechny tyto opravy hradil Obecní úřad

Máslojedy ze svého rozpočtu, za což mu Komitét 1866 vyslovil poděkování. Ve Svíbu probíhá ve stále větším měřítku těžba dřeva, proti čemuž se Obecní úřad v Máslojedech na patřičných místech snaží intervenovat.

V současné době se opravuje v lokalitě „U spáleného mlýna“ na katastru obce Habřina pomník ev. č. 248 na hrobě pruského poručíka Sperlicha. Opravu provádí také kameník Jiří Soukup, který pomník rozebral a opravu bude provádět v dílně. Památka bude

Poškozený pomník poručíka Sperlicha ev. č. 248 (foto J. Vilím, duben 2016)

opravena a osazena na místo pravděpodobně do výročí bitvy v roce 2018. Po několika letech žádostí a urgencí se nám nepodařilo získat příspěvek na opravu této památky od obce Habřina. Kolegyně B. Karešová však navázala spolupráci s poslankyní paní M. Berdychovou a pomník bude opraven z „Daru Rady Královéhradeckého kraje“ s přispěním Komitétu 1866. Rozpočet opravy činí 90.000 Kč, příspěvek kraje 75.000 Kč.

Na jaře byl opraven monumentální pomník ev. č. 383 rakouského 51. pěšího pluku ve Svíbu, včetně výměny čtyř silně narušených pískovcových nápisních desek. Tuto opravu hradily Lesy České republiky. Ze zprávy Ing. Jiřího Dundy (Lesy ČR) vyplývá, že oprava pomníku proběhla ve dvou etapách. První část se odehrála na přelomu října a listopadu, kdy došlo k omytí pomníku, odstranění lišejníků a mechů. Dále ještě na podzim proběhla lokální oprava materiálem Petra-C s barevnou úpravou. Celý pomník byl napuštěn zpevňovačem a hydrofobizantem. Byly zhotoveny nové pískovcové desky s nápisy.

Ve druhé etapě, ke které došlo v dubnu 2017, byly vyrovnány nášlapové desky, doplněny obruby pomníku u země, vysekány staré nápisy a osazeny nové desky s nápisy. Opakovala se hydrofobizace. Bylo očištěno zábradlí a natřeno kovářskou barvou, kterou bylo podle průzkumu původně natřeno. Na závěr byla provedena úprava terénu s doplněním drtě. Pomník je nakloněn o 5 stupňů. Jeho destrukce nehrozí, ale pokud by měl být uveden do původního stavu, představovalo by to kompletní výměnu téměř všech komponentů.

Les Svíb, detail jedné z nových desek pomníku ev. č. 383 (foto J. Vilím, duben 2017)

Účastníci jarní brigády, 30. 4. 2017 (foto J. Vilím)

Na bojišti se také uskutečnilo několik brigád. Z těch plánovaných to byla především jarní brigáda, která proběhla v neděli 30. dubna. Tentokrát se sešel díky aktivitě kolegyně Hladíkové větší počet lidí. Jmenovitě V. Hladíková, M. Holas, J. Kozák, P. Mrkvička, J. Musílek, M. Musílek, I. Stolín, Z. Studený, M. Suchý s rodinou, J. Šrámek a J. Vilím. Práce započaly v lokalitě „U sv. Aloise“ v Horním Přímu. Zde bylo posekáno rákosí, které se rozrůstá stále více k pomníkům, vyřezáno křoví, vyrůstající z pařezů, odstraněny větve ze stromů u sochy sv. Aloise a naučné tabule a ošetřeny jednotlivé pomníky. Poté byl upraven hrob č. 63 setníka Bolschwingha a posekáno obřezující křoví v jeho okolí. Kolega Pavel Mrkvička odvezl tři betonové patky, které k pomníku před lety kdosi vyvezl. Dále byl upraven pomník č. 65 rakouského rytmistra Löwenthala. Po přejetí k lesu Holá jsme posekali okolí pomníků č. 9 a 247 v severním cípu lesa a obě památky

Jarní brigáda v lese Holá, 30. 4. 2017
(foto J. Vilím)

byly očištěny. Odpoledne jsme pokračovali v lese Svíb, kde proběhla běžná údržba na pomnících při hlavní cestě, počínaje myslivcem č. 292 a konče pomníky č. 223, 272 a 219 při východním vstupu do lesa. Ještě jsme provedli údržbu u pomníků č. 278, 276 a 159 na jihovýchodním okraji Svíbu. Cestou se k nám připojila kolegyně a starostka Máslojed paní B. Karešová, která zajišťovala opravu šachetních křížů na svahu pod pomníkem 30. praporu polních myslivců. Zde jsme řešili konkrétní stav jednotlivých soklů s kříži.

Dne 17. listopadu 2017 se uskutečnila odložená podzimní

brigáda, které se zúčastnili tito kolegové: Jiří Kozák, Pavel Mrvička, Jiří Musílek, Matyáš Musílek a Jiří Vilím. Omluvili se Miroslav Suchý a Blanka Karešová. Akci jsme započali u Dlouhých Dvorů v lokalitě „U bývalého ovčína“ kde jsme posekali trávu a odstranili náletové dřeviny včetně výhonů pokáceného jasanu. Dle možnosti, díky odumírajícímu pařezu, byly částečně uvolněny ze sevření dřeva zarostlé litinové plůtky a okolí bylo uklizeno. Bude třeba řešit opravu těchto pomníků, neboť zejména pomník ev. č. 20 rakouského npor. Salemfelse je činností rozrůstajícího se jasanu silně nahnutý. Od Dlouhých Dvorů jsme se přemístili k bažantí líhni v Boru. Zde bylo potřeba odstranit porost psího vína z plotu, neboť pomníky již nebylo ze silnice vidět, a ořezat větve na stromcích, které rostou hned za pomníky a již do nich zasahovaly. Na přívěsném vozíku jsme s P. Mrkvičkou odvezli dvě fúry odpadu na skládku do Probluze. Lze konstatovat, že členové tamního mysliveckého spolku se o areál s pomníky starají dobře a jejich okolí je celoročně posekáno a upraveno. Byl také zkontrolován pomníček ev. č. 228 saského vojína, který se nachází na s. okraji protilehlé zahrady.

*Račice nad Trotinou, pomník ev. č. 2 před a po úpravě okolí, 17. 11. 2017
(foto J. Vilím)*

Další náš záměr, vysekat okolí památek na sz. okraji lesa Holá, skončil neúspěchem kvůli nepřístupnému terénu. Louka od silnice byla silně zvodnělá a lesní cesta od Horních Dohalic byla rozježděna traktory kvůli probíhající těžbě dřeva. Poté jsme se přemístili k pomníku ev. č. 3 rakouského 40. pěšího pluku na jihovýchodní okraj Hoříněveské bažantnice. Kolem památky se odstranily výhony mlází, spadané větve a z pomníku samotného mech rostoucí na dolních stupních. Dále jsme pokračovali na vrch Horka nad Račicemi, kde jsme se věnovali hrobu ev. č. 2 rakouského setníka Weilenfelda. Hrob byl upraven, odstraněny zbytky květin a pomník dle možností očištěn od mechů a lišejníků. Širší okolí pomníku bylo vyřezáno od keřů černého bezu a posekáno. Tento pomník patří již delší dobu k nejzanedbanějším na bojišti, avšak několikaletá korespondence s přiloženými žádostmi o příspěvek na opravu se mívá účinkem. Na závěr, již za vydatnějšího deště, jsme odjeli k pyramidě ev. č. 268 v serpentínách nad Rodovem. Zde byly ořezány spodní větve obou lip, které se skláněly až k zemi. Za pyramidou byla odkopána sesouvající se zem, v okolí posekány kopřivy a odklizeny spadané suché větve.

Věra Hladíková vykonala brigádu spolu se Zdeňkem Studeným v původním termínu, tj. 28. října, kdy očistili a upravili většinu pomníků ve Svíbu a jeho okolí.

Mimo tyto plánované brigády se jako každým rokem uskutečnilo několik brigád menšího rozsahu, kterých se zúčastnili tito členové Komitétu 1866 a jejich rodinní příslušníci: V. Hladíková, M. Suchý s rodinou, B. Karešová, P. Mrkvička, J. Vilím, M. Musílek a další.

Jako každý rok uspořádali dne 20. května brigádu na vojenském hřbitově v Komárově členové historické jednotky rakouského 18. pěšího pluku z Hradce Králové. Na hřbitově samém i v jeho okolí bylo vymýceno náletové křoví, před plánovanou opravou byl hřbitov posekán, shrabán a uklizen. Byla také upravena cesta ke hřbitovu. Brigády se zúčastnili tito členové jednotky: M. Čihák, L. Dolana,

Brigáda členů 18. pěšího pluku na Komárově, 20. 5. 2017

V. Dolana, M. Dubický, T. Hromádka, J. Klepl, T. Mikolášek, A. Prouza, J. Šmíd a Š. Šmíd. Za tuto aktivitu jim patří náš dík.

Komitét 1866 děkuje všem, kteří se zúčastňují těchto akcí a kterým není lhostejný stav našich památek.

Zpráva technického referenta bojiště u Náchoda Matouš Holas

Uplynulý rok se u Náchoda nesl především v duchu renovace jedné z nejhůře přístupných památek v prostorech bojiště nedaleko Václavic. Pomník, stojící na hrobě setníků Ludvíka Kopřivy (Kopřiva Ludwig) a Aloise Stránského (Alois Edler von Stránski) z rakouského 20. pěšího pluku korunního prince Pruského, je umístěn uprostřed polí mezi lesem na tzv. „Brance“ u Náchoda a lesem nad vlakovým nádražím ve Václavicích. Velice problematické umístění válečné památky na hranici tří pozemků na katastru obce Vysokov a jeho nepřístupnost vzhledem k okolnímu poli mělo za následek, že pomníku nebyla věnována pozornost mnoho let. Stav ani nepřidalo velice nešťastné původní zasazení tuje, která celý pomník svými kořeny nadzvedávala a zapříčiňovala tak jeho nestabilitu. První kroky vedoucí k celkové renovaci byly započaty již koncem předchozího roku, kdy byla během vegetačního klidu pokácena zmíněná tuje. Zásadnější práce byly uskutečněny v pátek 17. dubna na první jarní brigádě členů Komitétu 1866 a SPVH-Náchod¹⁾ kdy byl ručně celý pomník pod dohledem restaurátorky P. Szabové postupně rozebrán. Rovněž byl odstraněn pařez pokáceného stromu. Souboj s tímto pařezem trval několik hodin, avšak s nepolevujícím zápalem byl

---

¹⁾ Účastníci brigády: R. Beňo, O. Král, Š. Ptáček, D. Horák, M. Holas, Š. Holas, R. Teichman s dětmi, K. Metelková, P. Tylš, J. Čížek, M. Štěpař a J. Tvarůžek.

nakonec pařez udolán a odstraněn. Jarní brigády se zúčastnil rekordně vysoký počet dobrovolníků, kteří odvedli práci zdaleka přesahující plánovaný rozsah. Ti nejzdatnější²⁾ se s restaurátorkou k pomníku následně vrátili v neděli 21. května, aby jej opětovně sestavili již na nově zřízený betonový základ. Po dalších krocích renovace, která byla v průběhu srpna již vzhledem k nemožnému přístupu k pomníku v důsledku vzrostlé řepky pozastavena, byl pomník do své stávající podoby dokončen začátkem měsíce září. Celá renovace byla podpořena finančními dary obce Vysokov, spolku SPVH-Náchod a samozřejmě Komitétem 1866. Více jak rok trvající akce je názorným příkladem ochrany a renovace válečné památky s takto problematickým umístěním a majetkoprávním vztahem.

*Pracovní skupina členů Komitétu 1866 a SPVH-Náchod
na jarní brigádě, 17. 4. 2017*

Další práce na bojišti byly provedeny i během zmíněné jarní brigády (oseť travním osivem prostoru u pomníků ev. č. 69 a 72) ale i brigády podzimní³⁾, kdy byla uctěna památka všech válečných veteránů 11. listopadu bojem s bujnou vegetací kolem mnoha pomníků. Konkrétně památky ev. č. 79, 106, 100, 99 a 97 byly zbaveny náletových dřevin a vzrostlé vegetace. Na jaře byla rovněž z centrálního pomníku VI. armádního sboru preventivně sejmuta kovová plastika, jelikož došlo ke zničení jejího upevnění a na podzim byla demontována vzhledem k dezolátnímu stavu tabule na odbočce naučné stezky v prostoru nad Zádolím. V průběhu roku se uskutečnila i generální renovace památek na válečném hřbitově v zámecké aleji, financovaná městem Náchod. Navzdory prvotním problémům byla práce na památkách zdárně ukončena firmou Kamenictví Novotný, spol. s.r.o.

Velký dík patří všem, kteří na bojišti u Náchoda odvádějí v potu tváře mnoho práce proto, aby tato pietní místa dále neupadala v zapomnění.

²⁾ Účastníci: Š. Ptáček, D. Horák, M. Holas, Š. Holas a P. Tylš.

³⁾ Účastníci brigády: J. Tvarůžek, M. Štěpař, O. Král, A. Slezák, Š. Ptáček, M. Holas a P. Tylš.

Restaurátorka Pavla Szabová při čištění památky ev. č. 85 (foto M. Holas, červenec 2017)

Zrenovovaný pomník ev. č. 85 (foto M. Holas, září 2017)

Zpráva technického referenta bojišť u České Skalice a Svinišťan Tomáš Vondryška

K popularizaci tematiky války roku 1866 jsem v minulém roce přispěl několika komentovanými prohlídkami bojišť u České Skalice, které se těší velkému zájmu. Na autentická místa bojů jsem se vydával nejčastěji se školáky, ale i zájemci o vojenskou historii či například s oddíly skautů. Některé vycházky vznikly v koordinaci s městským informačním centrem.

T. Vondryška při opravě kříže ev. č. 8 u železniční trati 22. 6. 2017 (foto P. Szabová)

Před červnovými akcemi jsem posekal trávu a odstranil nálety u podstatné části pomníčků nejen u Skalice, ale i Svinišťan.

Díky dotaci 5.000 Kč od města Česká Skalice došlo k opravě jednoho z poškozených typových křížů u železniční trati. Za další finanční prostředky, které jsem získal od různých dárců, byly opraveny i zbývající dva křížky stojící opodál. Restaurátorské práce zajistila P. Szabová z Dobrošova.

151. výročí války bylo tradičně připomenuto v Dubenské bažantnici zmíněnými komentovanými prohlídkami pro veřejnost. Akce se konala v neděli 25. června a dorazilo přibližně 300 zájemců. Oproti loňskému roku na bojiště nebyla zajištěna autobusová doprava, což se odrazilo i na nižší účasti návštěvníků. V dobových uniformách se prohlídek ujali příslušníci vojenskohistorických spolků i členové Komitétu 1866.

Skutečné výročí bitvy, tedy 28. června, bylo uctěno položením dubových věnců k válečným pomníkům na různých místech bojiště. Této malé piety jsme se zúčastnili pouze se starostou města M. Staňkem a M. Tichým od 5. praporu polních myslivců. Společně jsme také v přátelském duchu prodiskutovali naši budoucí spolupráci.

Pan M. Bekr z České Skalice mi na činnost přispěl částkou 5.000 Kč. Tyto peníze jsem se rozhodl použít na zhotovení ručně sekaného kamenného soklu typového kříže, kterým bych nahradil současný betonový pomníček v bažantnici na tzv. Bathildině louce. Litinový kříž nového pomníčku bude navíc opatřen kovovou tabulkou s informacemi o zde pochovaných pruských vojácích. Pro podzimní nepřízeň počásí a bažinatý terén se jej na sklonku roku již nepodařilo osadit a dojde k tomu až v následujícím roce. Celkové náklady byly 12.000 Kč, na nichž se částkou 6.400 Kč podílel i náš spolek. Chybějící část jsem uhradil z uvedeného daru a také dalšími penězi získanými od návštěvníků bojiště. Kamenické práce zajistila P. Szabová.

*P. Szabová při opravě kříže
ev. č. 8 u železniční trati
22. 6. 2017
(foto T. Vondryska)*

Typový kříž ev. č. 8 v průběhu oprav (foto T. Vondryska)

Vycházka po bojišti u České Skalice se skautským oddílem, 28. 9. 2017

V předvánočním čase mě 22. a 23. prosince čekala ještě účast na akci zvané Vánoce se zvířátky. Již tradičně zavítá mnoho lidí poslední víkend před štědrým dnem do bažantnice, aby donesli zvířátkům na statku Dubno něco na zub. Organizátory jsem byl požádán o vytvoření doprovodného programu pro příchozí. Závěr roku jsem tak v uniformě zakončil komentovanými prohlídkami.

Velké pozornosti se stále těší pomník spícího lva, okolo kterého se všechny tyto akce pořádají. Během roku jsem se zúčastnil několika schůzek s jednotlivci i různými institucemi abychom se věnovali neutěšenému stavu této nejkrásnější památky bojiště. Věřím, že se v příštím roce podaří nalézt schůdná cesta k realizaci jeho nákladné opravy.

Zpráva technického referenta bojiště u Dvora Králové nad Labem Pavel Tschiedel

V průběhu roku byla opět prováděna běžná údržba pomníků na Královédvorském bojišti, cca z 20% byly očištěny přehřátou parou pod tlakem, zejména centrální pomník v souvislosti s generální opravou mostu Jana Palacha.

V roce 2017 se též předpokládala oprava pomníku s křížem v ulici Štefánikově (u ZOO) nad hroby vojáků zemřelých v lazaretu ve Dvoře Králové n. L. v roce 1866 na cholery.

Od záměru bylo opět upuštěno, tentokrát v souvislosti s přeložením chodníků při komunikaci k ZOO a dále na Mostek.

Jelikož se opravu a restaurování pomníku s křížem v ulici Štefánikově ale podařilo dostat do rozpočtu města na rok 2018, byl pomník převezen do kamenosochařské dílny a na jaře 2018 bude opravený opět osazen na původní místo.

*Pomník ve Štefánikově ulici
ve Dvoře Králové n. L.
(foto P. Tschiedel 2016)*

Zpráva technického referenta bojiště u Trutnova a Starého Rokytníku Vlastimil Grof

V roce 2017, vzhledem k tomu, že je již většina pomníků v okolí města Trutnova opravena, nebylo nutné provádět žádné závažné renovační práce.

Lze proto pouze zmínit dokončení úprav terénu a vysetí trávníku kolem hrobu nadporučíka Bassewitze v Novém Rokytníku a u pomníku setníka Zimmermanna u Janské kaple, které byly restaurovány již v roce 2016.

V souvislosti s nedávno dokončenou rekonstrukcí Krakonošova náměstí byla nyní celkově obměněna tabule naučné stezky, nacházející se tamtéž. Nová je provedena jako oboustranná, přičemž na severní ploše jsou popsány události za války roku 1866 ve městě a na druhé straně se návštěvník dozví stručnou historii Trutnova a informace k některým významným stavebním památkám.

V červnu opět proběhla připomínka války 1866, respektive vítězné bitvy u Trutnova, v tradičním duchu s natíráním pamětní desky na černo za účasti uniformovaných jednotek.

Při dnech evropského dědictví v polovině září byla tato deska slavnostně natřena na připomínku návratu zatčených měšťanů na bílo a současně ukončena sezóna na trase naučné stezky války 1866. Novinkou je také, že od tohoto roku je srub „Na vartě“ u památníku generála Gablenze na Šibeníku obhospodařován firmou Lesy a parky Trutnov namísto dřívějšího KVH Trutnov.

Na samý závěr roku v souvislosti s výstavbou parkoviště u silnice do Starého Rokytníku byl zorganizován záchranný archeologický průzkum dotčené plochy, který přinesl zajímavé nálezy rakouské pěchotní výstroje a střeliva.

Péči o pořádek a zeleň kolem všech hrobů a památníků, tak jako každý rok, zajišťovala osvědčená organizace Lesy a parky Trutnov.

Pro malý zájem školských zařízení se uskutečnily v tomto roce v Janské kapli odborné přednášky o válce 1866 pouze pro dvě školní třídy z prvního stupně ZŠ a MŠ.

Pomník nadporučíka Bassewitze u Nového Rokytníku (foto V. Grof, 2017)

Zpráva technického referenta bojiště u Jičína Martin Drapák

Na bojišti u Jičína se v roce 2017 uskutečnila jedna spolková brigáda a to 8. dubna. Zúčastnili se jí pánové J. Votrubec, M. Trakal, P. Skalský, M. Malach, Z. Studený a M. Drapák. Bylo upraveno prostranství u pomníků u Rybníčku, v Dolním a Horním Podúlsí, u Dílců, Zámezí, v Železnici a Jičíně.

Z. Studený na brigádě 8. 4. 2017
(foto M. Drapák)

Brigáda v Zámezí 8. 4. 2017
(foto M. Drapák)

M. Drapák při sekání 18. 6. 2017 v Dolním Podúllší
(foto M. Malach)

Dne 18. června a 24. srpna byla M. Malachem a M. Drapákem posečena tráva na naučné stezce a u všech pomníků na bojišti.

Dne 16. listopadu byl instalován M. Malachem a M. Drapákem do Zámezí nový stojan naučné stezky a poškozená tabule byla nahrazena novou.

Na závěr bych chtěl poděkovat všem, kteří bojiště udržují a staronovému technickému referentovi J. Votrubicovi přeji od 1. ledna 2018 hodně úspěchů.

Zpráva technického referenta pro oblast severních Čech Jiří Náhlovský

Dne 26. března 2017 zjistil technický referent v Andělské Hoře uvolnění kovového kříže u pomníku ev. č. 4 a nebyť zadní podpěry, došlo by k jeho vylovení z vrcholového dílu. Hned byl informován Městský úřad Chrastava a během září dokončené záchranné práce opět uvedly památku do původního stavu. O tři dny později proběhla schůzka na Magistrátu města Jablonce nad Nisou ohledně projednání příslušných kroků k zajištění opravy pomníku ev. č. 19 pruského vojáka Carla Gustava Pählkeho v městské části Kokonín, tak aby

jednotlivé etapy plánované na léto na sebe co možná nejvíce navazovaly. Předběžně se projednávaly záležitosti vztahující se k jeho rozebrání, zajištění prudkého svahu a to včetně vybudování opěrné zdi, zhotovení nového základu, opětovného sestavení pomníku, úpravě nejbližšího okolí z hlediska zeleně nebo zpevnění ploch u obrubníků a doplnění chybějících částí v podobě řetězů, textové tabulky a koule s orlicí. Shodou okolností se 29. března na jiném místě lokality severních Čech rovněž jednalo o záležitosti vztahující se k roku 1866. V uvedený den podpořila svým závěrem Komise letopisecká a muzejní města Mnichova Hradiště obnovu pomníku v Hořicové ulici a tím byl splněn krok k předložení žádosti Radě města Mnichova Hradiště, která na svém zasedání 10. dubna vyslovila kladné stanovisko k poskytnutí potřebné finanční částky.

Stalo se určitou tradicí, že zahájení pracovní sezóny seve-ročeského oddílu probíhalo na bojišti u Kuřívod. Jinak tomu nebylo ani 14. dubna, kdy se na Velký pátek uskutečnil jubilejní 10. ročník sběru veškerého odpadu, který naplnil podél silnice E268 celkem 18 igelitových pytlů. Samozřejmě se nezapomnělo na vyhlášení „sbírkového kusu“, kterým se tentokrát stala jedna ze 4 velkých pneumatik. Jelikož další dny byly ve znamení Velikonoc, tak pracovník Městského úřadu Ralsko hned po skončení naší činnosti odvezl všechny pytle s rozměrnými předměty na předem určené místo v technickém zázemí samosprávy. Volně ležící odpad lze patrně u některých lidí nazvat jako „normální jev“, ale co dodat k novince spočívající v zakopaném jutovém pytli s umělohmotnými láhvemi v lese hned za příkopem silnice.

Sobota 6. května byla naplněna sekáním trávy na mnichovohradištském bojišti u pomníku ev. č. 1-5, 10-21 a 35. Brigáda zaměřená na sekání trávy se na kuřívodském bojišti uskutečnila v úterý 6. června a zvelebením prošly pomníky ev. č. 1, 6, 7 a 10. Navíc byla u těchto pomníků odstraněna nežádoucí vegetace z vnitřních ploch jejich obrubníků. Po přesunu na sousední bojiště u Mnichova Hradiště stejným zákrokem prošly pomníky ev. č. 1, 3, 6, 9-16, 26, 32, 44-46 a 50-52. Dne 11. června 2017 byly natřeny dřevěné konstrukce a kotvící železné traverzy stojanů naučných tabulí k roku 1866 v Mnichově Hradišti u kostela sv. Jakuba a před valdštejnským zámekem. V sobotu 10. června se provedly náročné práce u pomníku ev. č. 39 ve Svijanech-Podolí. Po posekání husté trávy byla odkopána navršená zemina z vnitřní plochy obrubníků a následné uhrabání terénu zakončilo činnost v uvedený den. Ořezání nízko položených větví v sousedství stojícího stromu a očištění kamenných částí 19. a 20. června

*Sběr odpadků u Kuřívod 14. 4. 2017
(foto J. Náhlavský)*

Okolí pomníku ev. č. 39
ve Svijanech před úpravou,
9. 6. 2017 (foto J. Kúrka)

Pomník ev. č. 39 ve Svijanech
po ukončení úprav, 21. 8. 2017
(foto J. Kúrka)

znamenal další práce u této památky. Stejně tak jako sekání trávy ve dnech 20. července a 21. srpna.

V úterý 13. června byl u souboru pomníků z roku 1866 ev. č. 16-18 a 1. světové války v Hodkovicích nad Mohelkou odstraněn pnoucí se přísavník, vytrhány plevele a okolo pásu okrasné zeleně vysypána nová vrstva mulčovací kúry. Po skončení byl proveden obnovující nátěr nejen na stojanu zdejší naučné tabule, ale také v Osečné. Nátěrem prošel 15. srpna stojan v Dlouhém Mostě, 19. září v Chrastavě, Stráži nad Nisou a Liberci, 14. října v Bosni, v obci Mužský, v Březině a také oba stojany v Klášteře Hradiště n. J. a 16. října ve Svijanech.

Sekání trávy u pomníku ev. č. 21
u Klášteře Hradiště n. J., 29. 7. 2017
(foto J. Náhlavský)

J. Náhlavský, J. Kúrka a P. Novák
při nátěru stojanu v Bosni
14. 10. 2017

Dne 29. července se opět severočeský oddíl sešel na mnichovohradištském bojišti při sekání trávy, takže jeho nadšení bylo zužitkováno u pomníků ev. č. 1, 3, 10-16, 21, 33-35, 41, 43, 44, 46, 51 a 52. Ve čtvrtek 10. srpna proběhla schůzka v budově Magistrátu města Jablonce nad Nisou, kde se přítomní dozvěděli o zahájení opravy Pählkeho pomníku v prvních dnech měsíce září. Hlavním cílem brigády 26. srpna se stalo vybetonování základu v Hořicově ulici v Mnichově Hradišti. Potom již na tomto bojišti následovalo sekání trávy u pomníků ev. č. 1-5, 7, 9, 17-20, 26 a 27. Na bojišti u Kuřívod bylo sekání včetně aplikace chemie proti růstu nežádoucí vegetace provedeno u pomníků ev. č. 1, 2, 6, 7, 10-13.

V pondělí 4. září byl v Hořicově ulici osazen pomník skládající se z kamenného soklu a kovového kříže s Kristem a textovou tabulkou. Došlo k dokončení jeho obnovy a v katalogu bojiště u Mnichova Hradiště obdržel evidenční číslo 61. V sobotu 14. října byly na mnichovohradištském bojišti uskutečněny opravy vrcholové části pomníku ev. č. 26 a sekání trávy u pomníků ev. č. 21, 32, 35, 43, 44 a 52. K obdobné brigádě došlo 11. listopadu, tentokrát u pomníků ev. č. 1, 3, 10-16, 17-20, 41 a 42. Zvelebení okolí bylo rovněž ve stejný den provedeno na bojišti u Kuřívod u pomníků ev. č. 2, 4-9, 14 a 15. Všechny zdejší pomníky byly navíc zkontrolovány po vichřici Herwart, která se v neděli 29. října přehnal přes území České republiky. Doslova zázrakem nebyl zničen pomník ev. č. 2, u kterého

Obnovený pomník v Mnichově Hradišti ev. č. 61, 14. 10. 2017 (foto J. Náhlovský)

Spadlý smrk u kuřívodského pomníku ev. č. 2, 11. 11. 2017 (foto J. Náhlovský)

v těsné blízkosti došlo k pádu rozměrného smrku. Na závěr podzimního dne, kdy se již rychle stmívalo, se ještě stihla posekat tráva u pomníků ev. č. 2, 4 a 5 na bojišti u Mnichova Hradiště.

Dne 21. listopadu proběhla schůzka na Městském úřadě Krásná Lípa ohledně přípravy podmínek k jednání zastupitelstva města 13. prosince, které se kladně vyslovilo svým hlasováním pro podání žádosti k získání grantu na opravu pomníku krásnolipských občanů zemřelých ve válečných konfliktech v letech 1859 a 1866. V sobotu 25. listo-

padu byla na Pählkeho pomník v Jablonci nad Nisou osazena textová tabulka a koule s orlicí. Dokončení dláždění v pondělí následujícího týdne znamenalo závěrečnou tečku velmi náročné opravy této památky.

*Ukotvení koule s orlicí na pomník
ev. č. 19 v Jablonci n. N., 25. 11. 2017
(foto J. Náhlovský)*

*Detail pomníku ev. č. 19 v Jablonci n. N.,
25. 11. 2017 (foto J. Náhlovský)*

Zpráva technického referenta pro oblast Moravy a Slezska Jiří Synek

Na pruském hřbitově v Mikulově byla dokončena oprava náhrobku G. Brabandta (ev. č. 29) – 21. dubna 2017 byla osazena replika zdobeného kříže, zhotovená firmou MARSTON-CZ s.r.o. na základě dobových fotografií. Zároveň bylo zvýrazněno písmo na mramorovém kříži poručíka Schrödera (ev. č. 68). Tím byla dokončena obnova pomníků na mikulovském hřbitově z roku 1866, započatá v roce 2015.

Na bojišti u Tovačova proběhlo několik menších brigád. 16. června 2017 upravil okolí pomníků J. Synek. 13. července 2017 uskutečnil V. Hradil další brigádu, při níž očistil pomníky u Bezedného dolu (ev. č. 5), pruského podplukovníka Behra (ev. č. 4) a rakouského setníka Sauczka (ev. č. 2). J. Synek spolu s rodinou provedl v průběhu roku pravidelnou údržbu náhrobku dvou pruských gardových dragounů

*Opravený náhrobek G. Brabandta
v Mikulově 14. 5. 2017
(foto J. Synek)*

Pietní akt v Dubu 15. 7. 2017 (foto Z. Junová)

v Tišnově (ev. č. 31), pomníku pruského poručíka Franckenberga v Prostějově (ev. č. 42), očistil cholerový pomník nad Křenovicemi u Slavkova (ev. č. 59) a dvakrát vyplel trávu v okolí náhrobků na pruském hřbitově v Mikulově.

V sobotu 15. července 2017 se od 9.00 hod. v Dubu nad Moravou konal pietní akt u kříže na náměstí, který je věnován obětem války roku 1866. Akce, kterou za Komitét 1866 organizoval J. Synek, se zúčastnil starosta Dubu Ing. I. Čečman spolu s dalšími členy zastupitelstva, dále 4 členové klubů vojenské historie v dobových uniformách a také 23 návštěvníků. Následovala již tradiční vycházka po tovačovském bojišti, pořádaná Komitétem 1866 a městem Tovačov, kterou vedl J. Synek. Akce, které se i navzdory ne příliš příznivému počasí zúčastnilo 25 návštěvníků a 6 členů klubů vojenské historie, byla zahájena u kříže nedaleko starého mlýna. Odtud se pokračovalo k pomníku na hrázi Skašovského rybníka a pak městem Tovačov ke kříži na konci Olomoucké ulice a k pomníku u Bezedného dolu, kde byla položena kytice věnovaná městem Tovačovem.

Dne 30. září 2017 uspořádali J. Synek a J. Jemelka na bojišti u Přerova a Tovačova spolkovou exkurzi, které se zúčastnilo 15 členů Komitétu 1866 a jejich rodinných příslušníků. Účastníci navštívili celkem 18 památek na prusko-rakouskou válku a seznámili se s jednotlivými fázemi vojenských střetnutí, ke kterým v těchto lokalitách došlo.

V úterý 17. října 2017 se od 17.00 hod. konala v břeclavské synagoze přednáška *Prusko-rakouská válka roku 1866 na Břeclavsku*, v rámci které člen Komitétu 1866 M. Svoboda seznámil několik desítek návštěvníků s průběhem války roku 1866 na našem území a s událostmi v Břeclavi a okolí.

V. Hradil založil ve druhé polovině dubna 2017 facebookové stránky oblasti Morava a za podporu TR je pravidelně aktualizuje.

Účastníci exkurze v Tovačově 30. 9. 2017 (foto J. Hanuš)

Zpráva technického referenta pro oblast Čechy Jiří Hanuš

Na začátku své zprávy musím poděkovat Zdeňku Pátkovi, který se aktivně zapojil do činnosti Komitétu 1866. Díky němu byly doplněny nebo upřesněny souřadnice některých pomníků a jejich stav. Rovněž upozornil na existenci hrobů účastníků války v r. 1866 Jana Škwora (OC174) od 21. pěšího pluku ve Slatiňanech a nadporučíka F. Bacha (OC175) od pěšího pluku č. 66 v Pardubicích.

S událostmi války jsou rovněž spojena jména rodiny Sternbrecherovy, Ignaze a Franze Salese Steinbrechera (OC172), purkmistra z Moravské Třebové, kteří našli místo posledního odpočinku na městském hřbitově na Křížovém vrchu v Moravské Třebové. Na tomto hřbitově jsou i hroby rodiny Gromesů z Linhartic, Ferdinanda, Adolfa, Mathildy a Marie (OC178), kteří v rozmezí necelé jednoho měsíce léta 1866 zemřeli na cholera.

Na hřbitově v Litomyšli jsem zapsal místa posledního odpočinku Jana Hanuse a Josefa Buchteleho, kteří zemřeli na cholera. Stejně tak hrobku litomyšlských děkanů konkrétně P. Antonína Šanty, v r. 1866 vedle purkmistra Janouše druhé vůdčí osobnosti města. Spolu s dalšími kněžími pečoval o nemocné a pohřbíval je.

Na poličském hřbitově stojí hrobka rodiny Smolových (OC172). Josef Smola byl v letech 1865-1867 purkmistr Po-

Hrobka rodiny Smolovy v Poličce
(foto M. Štrých)

ličky. Hrob měšťana a kamenického mistra Jana Aigla (OC173) nalezneme na tom samém hřbitově. I oni jsou spojeni s událostmi prusko-rakouské války.

Na židovském hřbitově v Novém Bydžově odpočívá pod pískovcovou stélou účastník bitvy u Hradce Králové ohněstrůjce Alois Pick.

Co se týká oprav památek, byly zrestaurovány votivní kříže v obci Třebihošť a Zvičina a to zřejmě ještě v roce 2016. Dříve byl opraven i pomník obětí války ve Vápně. Poničená koule s holubíci byla nahrazena malým kovovým křížkem.

Po několikaletém úsilí se podařilo M. Štrýchovi domluvit opravu pomníku věnovaného dvěma pruským husarům H. Reichovi a R. Flexovi v Rudolticích (OC113). Vzhledem ke špatnému stavu pískovcové části pomníku, která musí být nahrazena kopií, se dokončení opravy přesune až do roku 2018.

V loňském roce byla restaurátorem panem Kytkou vyrobena replika zaniklého kříže na bývalém vojenském hřbitově na Pohořelci v Praze (OC101). Kříž společně s úpravou okolí by měl být osazen v jarních měsících.

*Obnovený pomník
v obci Vápnó
(foto L. Ouzký)*

během září navštívil a zkontroloval tabule naučné stezky mezi Valdicemi a Hořicemi a pátral po údajných památkách v Dobré Vodě. Společně s panem Kučerou prošel památky v Novém Bydžově a okolí.

*Stéla nad hrobem Aloise Picka
v Novém Bydžově
(foto J. Hanuš)*

Na upozornění Jaroslava Dvořáka došlo k vyškrtnutí pomníku ev. č. 86, věnovaného vojákům zemřelým následkem železničního neštěstí v Cerhovicích v roce 1868 a pochovaných na Olšanských hřbitovech v Praze. Omyl vznikl tím, že se vzhledem k nečitelnosti nápisu na pomníku až do objevení plánu hřbitova z roku 1906 v roce 2017 věřilo, že v hrobě odpočívají vojáci zemřelí na následky zranění v r. 1866. Stejně tak byla vyškrtnuta památka č. OC151, socha sv. Josefa v Levínské Olešnici. I když je na památce napsáno: „... za časů Pruské války“, rozluštěním zadní, takřka nečitelné desky bylo zjištěno, že pomník byl postaven na památku Antonie, manželky Josefa Machitky, rolníka z Levína, která zemřela již 16. února 1866.

23. prosince provedl Miroslav Bratrych drobnou brigádu na pražských olšanských hřbitovech, spočívající v úpravě a očištění hrobů Rudolfa Ottenfelda a Viléma Dokoupila. Drobných úprav památek se účastnili například i Ivan Stolín nebo technický referent. Ten také

Závěrem musím poděkovat jak členům předsednictva, tak i dalším členům i nečlenům Komitétu 1866. Kromě již jmenovaných jsou to Jaroslav Dvořák, Jana Mistrová a Petra Šolcová.

Zpráva o majetkoprávní situaci pomníku jezdecké srážky u Střezetec Martin Barus

Slavnostní odhalení pomníku jezdecké srážky u Střezetec v rámci vzpomínkových akcí ke 150. výročí prusko-rakouské války, které se uskutečnilo v odpoledních hodinách 1. července 2016, bylo samozřejmým vyvrcholením dlouholeté snahy našeho spolku o jeho vybudování. Tímto slavnostním aktem ovšem péče Komitétu 1866 o tuto novou památku na královéhradeckém bojišti přirozeně neskončila. Komplikované okolnosti vzniku pomníku způsobily poněkud netradiční majetkoprávní situaci. V roce 2014 vybudoval Komitét 1866 z prostředků získaných ve veřejné sbírce, vlastního podílu i dotačních příspěvků základy celého pomníku a kamenný obklad jeho soklu. Samotné bronzové sousoší bylo v roce 2016 uhrazeno Královéhradeckým krajem, který byl příjemcem příslušné dotace Ministerstva obrany. A tak se stalo, že dílo sochaře Petra Nováka stálo, jakožto krajský majetek, na soklu a základech patřících Komitétu 1866.

Této skutečnosti jsme si byli vědomi již před odhalením samotného sousoší a počítali jsme s budoucím převodem základů a soklu do majetku Královéhradeckého kraje. Dílčím problémem se však ukázaly výše zmíněné dotační příspěvky získané na vybudování základů a soklu od Magistrátu města Hradec Králové. Smlouvy o přidělení dotací totiž zapovídaly možný převod či prodej majetku vytvořeného z projektu, na nějž byla dotace určena, třetí osobě, a to v několikaleté lhůtě.

Bylo tedy zahájeno jednání s odborem kultury královéhradeckého magistrátu, především s Ing. Alešem Mokrenem, a po několikaměsíčních průtazích, spojených především s nutností právního posouzení celé záležitosti, došlo v květnu 2017 k podpisu smluv, které umožňovaly převést základy a sokl střezetického pomníku na Královéhradecký kraj. Tento poslední krok byl uskutečněn podpisem smlouvy 14. června 2017. Od tohoto data je tedy celý pomník jezdecké srážky u Střezetec v majetku Královéhradeckého kraje.

POŘADÁNÍ VZPOMÍNKOVÝCH, KULTURNÍCH A SPOLEČENSKÝCH AKCÍ

V roce 2017 Komitét 1866 pořádal nebo se podílel na následujících stěžejních akcích:

● **10. 6. 2017 – Rozsvícení Svíb** – M. Štrych pořádal již 11. ročník akce Čistěveského putování za myslivcem, aneb rozsvícení Svíb, které se zúčastnilo velké množství návštěvníků. Smyslem je uctění památky padlých vojáků rozsvícením světel u všech hrobů a pomníků ve svíbském lese. Ve 20.00 hodin byl u pomníku rakouského 8. praporu polních myslivců zahájen krátký pietní akt, v jehož rámci proběhla bohoslužba, kterou sloužil P. Tomáš Enderle. Žástupci obcí Čistěves, Chlum a Máslojedy pak položili věnec k pomníku Myslivce a poté

vyrazilo téměř 60 účastníků na pochod rozsvíceným Svíbem, jenž byl pro všechny přítomné nezapomenutelným zážitkem.

● **29. 6. 2017 – Den bitvy u Jičina** – vycházku po bojišti u Jičina na trase Prachov – Jinolice – Podúlsí – Dílce – Jičín pořádalo Muzeum přírody Český ráj a Komitét 1866 a organizoval ji a svým výkladem doprovázel místopředseda Komitétu 1866 Petr Lazurko. V rámci vycházky byly uspořádány u některých pomníků na bojišti pietní vzpomínky na padlé. Doprovod tvořili členové Kadetní setniny jičínského pěšího pluku č. 74 a Spolku vojenské historie Liberec (J. Třešňák).

● **1. 7. 2017 – Chlum** – u příležitosti 151. výročí prusko-rakouské války roku 1866 se na Chlumu konala rozsáhlá vzpomínková akce, které se zúčastnilo několik tisíc návštěvníků. Dopoledne se od 11 hod. uskutečnil pietní akt u Baterie mrtvých připomínající oběti bitvy u Hradce Králové, kterého se mimo jiné zúčastnili starosta Všeštar M. Derner, poslankyně Parlamentu České republiky a náměstkyně hejtmana Královéhradeckého kraje M. Berdychová, náměstek primátora města Hradec Králové M. Jaroš, ředitel krajského vojenského ředitelství plk. K. Filip, starostka obce Máslojedy B. Karešová, historik Muzea východních Čech J. Šrámek, herec V. Vydra, ředitel projektu vzpomínkových akcí Königgrätz 1866 R. Balcárek, A. Chvojka a předseda Komitétu 1866 M. Suchý. V odpoledních hodinách byla uspořádána rozsáhlá bitevní scéna nazvaná „*Odděleně pochodovat, jednotně udeřit*“ na motivy skutečných událostí před 151 lety na královéhradeckém bojišti.

● **3. 7. 2017 – Mše v kostele na Chlumu** – v kostele Proměnění Páně na Chlumu se konala mše za vojáky zemřelé v bitvě u Hradce Králové, kterou celebraval P. Tomáš Enderle. V kázání vzpomenuł utrpení prostých vojáků na bitevním poli i obyvatel okolních obcí postižených válkou roku 1866. Mše se zúčastnilo přibližně 35 lidí. Za Komitét 1866 byli přítomni J. Hanuš, Z. Otruba, J. Synek, dále v uniformách R. Balcárek se synem, J. Kudrna, L. Skipala, p. Urban, p. Geltnerová se synem.

L. Skipala a R. Balcárek
v kostele na Chlumu 3. 7. 2017
(foto J. Synek)

● **15. 7. 2017 – Pietní akt v Dubu nad Moravou a vycházka po bojišti u Tovačova** – tradiční vycházka po největším moravském bojišti pořádaná městem Tovačov a Komitétem 1866 byla poprvé vedena J. Synkem. Návštěvníci se seznámili s průběhem bojů na Tovačovsku a Přerovsku a zhlédli památky připomínající tuto

Vycházka u Tovačova 15. 7. 2017, pátý zprava starosta města L. Bouchal, první zleva kastelánka zámku K. Zajícová (foto J. Hanuš)

událost. U pomníku u Bezedného dolu byl položen věnec a zavzpomínáno na vojáky padlé na okolních polích. Akci předcházel pietní akt na náměstí v Dubu nad Moravou, kde zástupci městyse položili věnec ke kříži připomínajícímu oběti válečného roku 1866.

- **23. 9. 2017 – Jak se bojovalo v Prachovském sedle před 151 lety** – vzpomínková akce na Jičínsku byla zahájena v obci Ostružno, kde uniformovaní členové klubů vojenské historie uspořádali krátký pochod obcí a po pietním aktu u desky nadporučíka Mummeho od 73. pěšího pluku, umístěné na zdi místního kostela, proběhlo seznámení veřejnosti s děním v obci a okolí v roce 1866. Poté byla uspořádána bitevní ukáзка, její scénář byl inspirován skutečným děním v okolí obce, kdy rakouské jednotky úspěšně zastavily pruské pokusy o obchvat svého levého křídla. Program pokračoval na Prachově pietním aktem u pomníků v Prachovském sedle, po kterém následovala tradiční ukáзка nazvaná „*Jak se bojovalo v Prachovském sedle*“. Večer se ještě konala vycházka vojáků v uniformách po Prachově, při níž byly zapáleny svíčky u pomníků v horní části obce.

Pietní akt v Ostružnu 23. 9. 2017 (foto P. Lazurko)

- **14. – 15. 10. 2017 – Jízda historického parního vlaku a návštěva císaře Františka Josefa I.** – akce pořádaná Železničním muzeem Výtopna Jaroměř, Kavalerií Náchod a Komitétem 1866 s bohatým kulturním programem. V sobotu byla uskutečněna jízda historickým parním vlakem na trati Jaroměř – Česká Skalice – Starkoč – Červený Kostelec – Malé Svatoňovice, v neděli na trati Jaroměř – Hradec Králové – Jaroměř.

O akcích lokálního charakteru se zmiňují ve svých zprávách příslušní techničtí referenti.

PUBLIKAČNÍ ČINNOST

V uplynulém roce vyšla opět dvě čísla spolkového časopisu Bellum 1866. První z nich bylo věnováno především spolkovým záležitostem a dále mapovalo vzpomínkové akce a výstavy konané v roce 150. výročí prusko-rakouské války a také publikace a medaile vydané při této příležitosti. Kromě toho obsahovalo články o opravě pomníku 25. praporu polních myslivců ve Václavících, o umístění busty generálmajora Poschachera na Chlumu či o obnově kříže na choleroém hřbitově v Topolné.

Ve druhém čísle byly publikovány články o srážce u Střezetec, o válečném muzeu na Chlumu, o průzkumu ossaria, studie o pomníku v polském městě Nowa Ruda nebo událostech roku 1866 na Sobotecku. Mimo to zde byly otištěny i články o polním zbrojmistru Benedekovi, výstavě v Liberci či událostech v Záhlincích nebo Novém Městě nad Metují.

PODPORA ROZVOJE CESTOVNÍHO RUCHU

V průběhu roku 2017 uspořádal místopředseda Komitétu 1866 P. Lazurko, stejně jako v předchozím roce, kdy tento zajímavý projekt vznikl, sérii vycházek po stopách bojů v Jičíně. Trasa těchto vycházek, hojně navštěvovaných veřejností, byla dlouhá vždy 2-3 km a vedla po městě Jičíně, kde byli účastníci seznámeni

Vycházka po bojišti u České Skalice se skautským oddílem 28. 9. 2017

s průběhem bitvy z 29. 6. 1866 a měli možnost si za doprovodu členů Kadetní setniny jičínského pěšího pluku č. 74 (nejčastěji to byl M. Kavan) prohlédnout několik pomníků. Akce byla financována v rámci prodloužených víkendů ve městě Jičíně a na přání města se konala celé léto každé pondělí od 18,00 hodin. V roce 2017 se uskutečnilo celkem 11 těchto vycházek, a to v termínech 19. a 26. června, 3., 10., 17., 24. a 31. července a 7., 14., 21. a 28. srpna.

Další vycházky po bojištích války roku 1866 byly uspořádány T. Vondryskou u České Skalice nebo J. Synkem u Tovačova.

V tovačovském zámku byla od 1. 1. do 29. 11. 2017 umístěna výstava fotografií, mapující vzpomínkové akce na Tovačovsku od 90. let 20. století po rok 2015, autorů J. Jemelky a K. Novotného. Výstava byla instalována již v předchozím roce.

Bylo také uspořádáno několik přednášek pro širokou veřejnost (např. 13. dubna 2017 proběhla v sále pivovaru Lindr ve Mžanech přednáška P. Lazurka a M. Suchého na téma *Bitva která změnila Evropu 1866 – konflikt prusko-rakouské války v roce 1866 pohledem z našeho regionu*, 17. října 2017 přednášel M. Svoboda v břeclavské synagoze na téma „Prusko-rakouská válka roku 1866 na Břeclavsku“).

Členové Komitétu 1866 se 29. září 2017 zúčastnili workshopu na téma „Válečné události 17. – 19. století z interdisciplinární perspektivy“ konaného na Fakultě humanitních studií Univerzity Karlovy v Praze, kde přednesli následující referáty:

- L. Procházka – *Archeologie polních opevnění ze sedmileté války v Broumovském výběžku*,
- P. Hejhal spolu s P. Drnovským – *Archeologie polních opevnění z války o bavorské dědictví v severovýchodních Čechách*,
- M. Holas – *Archeologie prusko-rakouské války z roku 1866*.

Dne 11. října 2017 zazněl na konferenci Město a jeho hradby (36. mezinárodní konference Archivu hlavního města Prahy) diskusní příspěvek V. Kesslera a J. Šrámka s názvem *Město v klauzuře. Pevnostní kapitola v dějinách Hradce Králové*, v němž podstatnou část představovala válka roku 1866.

M. Holas vystoupil také 24. června 2017 na studentské archeologické konferenci „Archeologie moci“ pořádané katedrou archeologie Filozofické fakulty Univerzity Hradec Králové s příspěvkem „Archeologické doklady struktury hierarchie pruské pěchoty v roce 1866“, ve kterém shrnul předběžné výsledky výzkumu, týkající se problematiky identifikace pohřbených příslušníků pruské pěchoty v archeologicky zkoumaných válečných hrobech v České Skalici a v Hradci Králové.

SPOLKOVÁ ČINNOST KOMITÉTU 1866

V roce 2017 se konalo pět zasedání předsednictva, která se uskutečnila v termínech 21. ledna (MVČ), 25. února (MVČ), 20. května (ZUŠ Trutnov), 2. září (MVČ) a 9. prosince (restaurace Vulkán, Hradec Králové).

22. dubna 2017 se v Hradci Králové v budově MVČ konala 40. valná hromada a 4. listopadu 2017 proběhla v hostinci U dvou lip ve Střezeticích 41. valná hromada.

17. června 2017 se uskutečnilo spolkové setkání členů Komitétu 1866 v Křečhoři v rámci vzpomínkové akce k 260. výročí bitvy u Kolína. Po dopoledním programu na kolínském náměstí se od 14 hodin konal pietní akt u centrálního pomníku a po slavnostním requiem za padlé, celebrouvaném kardinálem Dominikem Dukou v místním kostele, se odehrála bitevní ukázka. Položením věnce se spolkovou stuhou byla symbolicky připomenuta vazba, kterou Komitét 1866 ke kolínskému pomníku zřízenému Ústředním spolkem pro udržování vojenských pomníků

z roku 1866 v Čechách stále cítí. Spolkového setkání se zúčastnilo přinejmenším 21 členů Komitétu 1866.

30. září 2017 byla na bojišti u Přerova a Tovačova uspořádána spolková exkurze, které se zúčastnilo 15 členů Komitétu 1866 a jejich rodinných příslušníků. V rámci této exkurze vedené J. Synkem a J. Jemelkou byly navštíveny památky na válku roku 1866 v Přerově, Dluhonicích, Rokytnici, Dubu nad Moravou, Nenakonicích, Věrovanech a Tovačově.

SPOLUPRÁCE S ÚŘADY STÁTNÍ SPRÁVY A SAMOSPRÁVY

Spolupráce s úřady pokračuje až na drobné výjimky v dělné atmosféře, což dokumentují zprávy jednotlivých technických referentů. Většina místních samospráv je vstřícná ke spolupráci při údržbě a obnově památek ležících na jejich katastrálních územích. Pro mnoho samospráv není problém přispět dle finančních možností svého rozpočtu na opravy pomníků, jsou-li pečlivě připraveny a odpovídajícím způsobem prezentovány. Města a obce také oceňují spolupráci na úrovni technických referentů Komitétu 1866 při přípravě žádostí o dotace z různých grantových programů. Komitét zde poskytuje podklady k žádostem o grant, zajišťuje odborné posouzení stavu předmětných památek a v mnoha případech garantuje vlastní realizaci.

GRANTOVÁ A DOTAČNÍ POLITIKA KOMITÉTU 1866

V roce 2017 se Komitét 1866 sám stal příjemcem poměrně malého počtu dotací. Náš spolek uspěl se žádostí u města Česká Skalice ve výši 5.000 Kč na celkovou opravu jednoho typového kříže na českoskalickém bojišti, přičemž další práce byly provedeny formou spolkové brigády. Komitét 1866 také uspěl se žádostí na Královéhradecký kraj, který mu pro rok 2018 přidělil 75.000 Kč na opravu pomníku pruského poručíka Sperlícha u Habřiny na královéhradeckém bojišti, který je dlouhodobě v havarijním stavu. Z dotačních titulů Královéhradeckého kraje se nám rovněž podařilo uspět se žádostí na podporu vydávání našeho spolkového časopisu *Bellum 1866*, na rok 2017 jsme získali částku 25.000 Kč.

ZPRÁVA O HOSPODAŘENÍ ZA ROK 2017

Hospodaření Komitétu 1866 v roce 2017 stručně a přehledně shrnují níže otištěné tabulky, které však nepochybně zasluhují určitý komentář. Je třeba především konstatovat, že celková bilance byla i v uplynulém roce kladná. Oproti schválenému rozpočtu byl zisk vyšší zhruba o 50.000 Kč, což je však poněkud zkreslující údaj, neboť na konci roku byla na účet spolku připsána dotace na opravu jednoho pomníku na královéhradeckém bojišti ve výši 75.000 Kč s určením pro rok 2018. Bez ní by tedy byla bilance spolku o přibližně 25.000 Kč menší, než jak bylo rozpočtováno. Mezi neopominutelné příjmové položky patřil opět prodej publikací i nemalé částky utržené za nepotřebný spolkový majetek. Zásadní výdaje lze přirozeně hledat především v oblasti oprav památek (byť celkovou bilanci „pokřivuje“ výše uvedená dotace), nákladech na kulturní akce či úpravy vnitřní struktury spolkových webových stránek. V níže uvedené tabulce se ještě

objevují dva účty, k jejichž zrušení bylo přistoupeno v prosinci 2016, ovšem s tím spojené administrativní průtahy způsobily, že k faktickému zrušení obou účtů došlo až v lednu 2017.

Základní přehled o hospodaření

Účet	Počáteční stav (1. 1. 2017)	Konečný stav (31. 12. 2017)	Celkový výnos	Poznámka
Pokladna	44 470,00 Kč	76 151,00 Kč		
Běžný účet 175240807	767 089,31 Kč	987 887,39 Kč		
Účet Pomník Střezetice 176789244	73 550,80 Kč	65 563,24 Kč		
Běžný účet HR 211472198	-7,85 Kč	0,00 Kč		účet v lednu 2017 zrušen
Celková suma v Kč	885 102,26 Kč	1 129 601,63 Kč	244 499,37 Kč	
Devizový účet 228767881	23,81 EUR	0,00 EUR	-23,81 EUR	účet v lednu 2017 zrušen

Hospodaření dle účetních středisek

Středisko	Příjmy	Výdaje	Bilance
Památky	260 800,00 Kč	249 128,00 Kč	11 672,00 Kč
Publikace	120 230,00 Kč	71 010,00 Kč	49 220,00 Kč
Kulturní akce	15 000,00 Kč	55 920,00 Kč	-40 920,00 Kč
Spolek	304 127,72 Kč	66 899,40 Kč	237 228,32 Kč
Výstavy, NS	19 500,00 Kč	33 667,00 Kč	-14 167,00 Kč
Celkem	719 657,72 Kč	476 624,40 Kč	243 033,32 Kč

VÝVOJ ČLENSKÉ ZÁKLADNY V ROCE 2017

K 31. prosinci 2017 měl Komitét 1866 celkem 114 řádných, 5 zasloužilých a 31 čestných členů. V roce 2017 bylo přijato 14 nových členů (V. Bureš, P. Hejhal, E. Horníková, O. Kolář, V. Krčma, J. Kúrka, O. Littera, M. Motyčka, L. Peška, I. Profousová, J. Slavík, I. Tejkl, M. Tempírová, J. Vorel), členství ukončili 2 členové (T. Kaláb a J. Woisetschläger). 14. října 2017 také zemřel člen spolku Andreas Krahn z Altengönny v Německu a 13. března čestný člen Ing. J. Pažout. Dvěma řádným členům byl na valné hromadě 22. dubna 2017 udělen titul zasloužilý člen (V. Grof, R. Teichman) a O. Krsek byl jmenován čestným členem. Vývoj členské základny v letech 2010-2017 je zpracován v následující tabulce.

Stav k datu	Řádný člen			Zasloužilý člen			Čestný člen		
	celkem	z toho žen	z toho PO*	celkem	z toho žen	z toho PO	celkem	z toho žen	z toho PO
31. 12. 2010	115	11	2	6	0	0	31	0	21
31. 12. 2011	108	11	1	5	0	0	31	0	21
31. 12. 2012	104	10	1	4	0	0	31	0	21
31. 12. 2013	99	10	1	4	0	0	31	0	21
31. 12. 2014	99	9	1	4	0	0	31	0	21
31. 12. 2015	99	9	1	4	0	0	31	0	21
31. 12. 2016	105	11	1	3	0	0	31	0	21
31. 12. 2017	114	14	1	5	0	0	31	0	21

* právnická osoba

OCENĚNÍ ČLENŮ KOMITÉTU 1866

Dlouhodobá péče jednoho z členů Komitétu 1866 o válečné hroby byla i v roce 2017 zaslouženě oceněna ze strany Ministerstva obrany ČR.

Ocenění pamětní plaketou Péče o válečné hroby Ministerstva obrany ČR

Pamětní plakety Péče o válečné hroby předává Ministerstvo obrany ČR a jedná se o ocenění za mimořádnou záslužnou činnost v oblasti péče, obnovy a propagace válečných hrobů. Plaketa je zdobena motivem plamene svíčky hořící na hrobech padlých nebo slzy prolité za padlé bojovníky a její průměr je 70 mm.

V roce 2017 byl touto plaketou oceněn:

Milan Janoušek – za významný osobní podíl na dlouhodobé péči o válečné hroby v obcích Klášter Hradiště nad Jizerou, Mnichovo Hradiště a Bílá Hlína. Byl navržen Obecním úřadem Horní Bukovina.

Plaketa mu byla předána 12. dubna 2017 na Krajském úřadu Středočeského kraje náměstkem hejtmanky pro oblast financí Gabrielem Kovácsem, předsedkyní Výboru pro památkovou péči, kulturu a cestovní ruch Marcelou Melkovou a zástupcem Odboru pro válečné veterány Ministerstva obrany Imrichem Vetrákem.

*M. Janouše přebírá 12. 4. 2017
Plaketu péče o válečné hroby MO ČR*